

Kabelgatt, på fartyg mindre rum, där tagvirke, block o. dyl. förvaras.

Ka'beljo (holl. *kabeljaouw*), eg. större torsk; fiskvara, som genom saltning beredes av såväl torsk som långa.

Kabellarium, se **Gångspel**.

Kabellåda, dets. som kabelbox.

Kabellängd, längdmått till sjöss, förr = 100 famnar, nu = $\frac{1}{10}$ naut. mil el. omkr. 200 m.

Kabelslaget kallas tagvirke, vars parter äro sammanslagna medsols; jfr **Kabel** 1.

Kabelstek, *sjöv.*, se **Stek**.

Kabelväg, ett av Lofotens största fisklägen, på Vågøy i Nordland fylke; 1,132 inv. (1920). Torskfiske. Redan 1120 byggdes där en kyrka.

Kabi'nda, **Ca bi'nda**, port. område, n. om Kongos mynning, omslutet av Franska Ekvatorialafrika och Belgiska Kongo; bildar distriktet Kongo (port. *Zaire*) under Angolas generalguvernör. 460 kvkm; omkr. 12,000 inv. Huvudort och bästa hamn är Kabinda (omkr. 1,200 inv.). Livlig handel.

Kabine'tt (eng. och fr. *cabinet*, av kelt. *ca-ban*, hydda), litet sido- el. arbetsrum, skrivrum; avträde. — 1. Från 1500-talet benämning på toaletttrum, som ofta utstyrdes med speglar och målningar; även namn på i detta rum förekommande, vanl. dyrbart arbetade möbelpjäser. Ordets dubbla betydelse har givit anledning till så olika benämningar som konst- och kopparstiekskabinett samt kabinettskåp (nu mindre brukligt namn på konstskåp, se d. o.; jfr eng. *cabinet-maker*, ebenist, konstsnickare). E. L.-k.

2. (*Polit.*, *statsr.*) Urspr. en konungs el. furstes arbetsrum, varifrån hans beslut i statsangelägenheter utgå och där han överlägger med sina förtrogna rådgivare; kollektiv beteckning på statschefens rådgivare. I äldre tiders absolutistiskt styrda stater sammansattes k. av personer, som statschefen fullt självständigt utsåg och som voro ansvariga endast inför honom. I ordet inlägges därför ibland föreställningen om en personlig och oansvarig maktutövning. I konstitutionellt och parlamentariskt styrda stater betecknas med ordet k. i allm. den ministär, som enl. författningen skall tjänstgöra som statschefens rådgivare och som ofta i realiteten utövar regeringsmakten. I regel består k. av cheferna för de olika departementen (ministerierna). I England tillhöra dock ej alla ministärernas medlemmar kabinettet (*the cabinet*).

I fråga om statens yttre angelägenheter betecknar k. regeringsmyndigheten i förhållande till andra stater, t. ex. kabinettet i London, i Paris o. s. v. Inom diplomatien betecknar kabinettsskrivelse mindre ceremoniösa, mera förtroliga skrivelser från regenten eller hans utrikeskabinett till skillnad från de i mera högtidlig form avfattade kansliskrivelserna.

I Sverige brukades under gustavianska tiden ordet k., till skillnad från råd, som beteckning för konungens rådgivare i kabinettssärenden (se

d. o.). Detta k. försvann ur svensk statsrätt genom 1809 års R. F. Dock kvarstår i R. F. § 35 ordet k. som namn på Utrikesdep:s kansli: Kabinettet för utrikes brevväxlingen, vars chef kallas kabinettsskreterare. Före 1906 sammanfördes utgifterna för diplomaten under namnet kabinettsskassa. (H. T.-n.)

Kabinettsformat, se Kabinettsporträtt.

Kabinettsfråga innebär, att ministären, kabinettet, gör sitt kvarstannande i ämbetet beroende av en frågas avgörande på visst sätt. Vanligt är, att k. ställes vid representationens behandling av särskilt viktiga regeringsförslag; regeringen anser sig böra avgå, om dess ståndpunkt ej godtages. K. kan ställas även i andra fall, ss. då regeringen i stater, där dagordningsinstitutet är infört, gör sitt kvarstannande beroende av ett dagordningsbeslutet kommer att innefatta ett förtroendevotum för regeringen. I vissa stater, ss. Frankrike, ställes k. mycket ofta, och regeringen utövar härigenom en stundom avgörande påtryckning på representationen. I Sverige ställes k. blott i undantagsfall. H. T.-n.

Kabinettsjustis [-fystis], ingripande i rättsskipningen av statschefen utom den i lag stadgade ordningen. I äldre tider var det ej ovanligt, att den med absolut makt utrustade statschefen ingrep i lagskipningens gång, t. ex. genom att utan laga rättegång pålägga straff. I moderna konstitutionella stater är k. ej tillåten; i Sverige innehåller R. F. § 16 förbud mot varje slags k. (H. T.-n.)

Kabinettskammarherre, se **Kammarherre**.

Kabinettskassan, före unionsupplösningen den del av utrikesförvaltningens budget, som omfattade de årliga anslagen från svenska och norska statsverken till avlöningar åt diplomatiska ämbets- och tjänstemän vid beskickningarna samt i Utrikesdep. i Stockholm. Därjämte var på k. anvisat ett anslag för hemliga utgifter. Frågan om anslagen till k., kabinettsskassefrågan, var vid 1840—41 års riksdag brännande.

Kabinettskurirer, ilbud, som i viktigare ärenden skickas från ett hov till ett annat el. från ett utrikesdep. (kabinett för utrikes brevväxlingen) till dess underlydande organ. Efter utländskt föredöme inrättades i Sverige 1748 två k. med fast lön. Från 1751 buro de på bröstet en »kurirbricka» av gul metall med lilla riksvapnet i emalj. 1790 försågos de med särskilt pass. 1858 överflyttades k. (då tre) på indragningsstat. S. Lpt.

Kabinettsmåleri, se **Kabinettstykke**.

Kabinettsporträtt, ett uppfodrat fotografiporträtt av omkr. 17×11 cm format (s. k. kabinettssformat).

Kabinettssekreterare, se **Kabinett** 2 och **Utrikesdepartementet**.

Kabinettskåp, se **Kabinett** 1 och **Konstskåp**.

Kabinettsstykke, oljemålning i litet format, avsedd att placeras i mindre rum, kabinett.

Ord, som saknas under K, torde sökas under C.